

Húsz évvel ezelőtt, 1989 július 15-én alakult meg a Magyar Gyógyszerészi Kamara, amelynek ötletét először 134 éve vetették fel. Ebből az alkalomból kérte a Humantrade magazin Vincze Zoltánt, az első elnököt a kezdetek felidézésére, Horváth Tamás jelenlegi elnököt pedig helyzetértékelésre.

A gyógyszert nem szedni, hanem eladni kell...

Dr. Vincze Zoltán egyetemi tanár

(Semmelweis Egyetem, Egyetemi Gyógyszertár – Gyógyszerügyi Szervezési Intézet)

Kezdjük a legelején: miért lett gyógyszerész?

Én egyáltalán nem akartam gyógyszerész lenni! Atletizáltam, ifjúsági válogatott gátfutó voltam, így hát a Testnevelési Főiskolára jelentkeztem. Csakhogy ötszázan voltunk huszonöt helyre, és nem vettek fel. Akkor Aszódon laktunk; elmentem a helyi Tüzéphez adminisztrátorként dolgozni, majd később, édesapám barátai révén, gyógyszerész-asszisztensi iskolába kerültem. Egy évig jártam ide, megszerettem, aztán sikeresen felvételiztem az egyetemre. Nem tagadom, még egy ideig élt bennem némi nosztalgia a TF után, de az-

tán egyre jobban belemerültem a gyógyszerészetbe, és nyugodtam mondhatom, hogy jól teljesítettem az egyetemen, így aztán meg is hívtak rögtön tanársegédnek ebbe az intézetbe. Később persze ledoktoráltam, bekapcsolódtam a tudományos munkába — szóval a szokásos egyetemi karriert futottam be.

Akkor tehát, gondolom, az 1989-es év már docensként érte itt. Hogyan került kapcsolatba a Kamara gondolatával?

Abban az időben a Magyar Gyógyszerészeti Társaság főtítkára voltam, és az akkori elnökkel, Nikolics Karcsi bácsival — aki nagy név ebben a szakmában — már éreztük a vál-

tozás szelét. Reméltük, hogy eljött az idő: most meg lehetne végre csinálni a Kamarát, azt a szakmai szervezetet, amelynek megalapítása először 1875-ben(!) került szóba. Az első törvénytervezetet Jármay Gusztáv, az akkoriban már működő Országos Gyógyszerész Egylet elnöke készítette. Az idők során aztán összesen 14 tervezet készült; az utolsó 1943-ban a parlament elé is került volna, de a háború közbeszólt. Mindenesetre 1989-ben pontosan ebben a szobában kezdtünk el szervezkedni kollégámmal, a ma már éppen a Humantrade-nél dolgozó Hetényi László doktortal. Megszerkesztettünk egy egyszerű kis

levelet annak felmérésére, hogy a gyógyszerészek akarnának-e kamarai tagok lenni, majd ezt ki is küldtük a szakma valamennyi képviselőjének. Tömegével érkeztek vissza a pozitív válaszok, így 1989. július 15-én, a zsúfolásig megtelt Elméleti tömbben megtartottuk az alakuló közgyűlést.

Az alapvető funkció nyilván a szakmai érdekképviselet volt...

Igen, ugyanis a Gyógyszerészeti Társaság elsősorban tudományos testület volt, amely olykor legfeljebb belekényszerült az érdekvédelmi szerepbe — ez utóbbit kellett nekünk jogilag is megfelelően szabályozott formában

megvalósítanunk. És bizony, 1990-ben a gyógyszerészi magán-tevékenységről szóló törvény tervezete már tartalmazta azt a kitételeket, hogy „Készült a Magyar Gyógyszerészeti Kamara egyetértésével!” Ez akkor, hiszen még csak egyesületként működtünk, nagyon nagy dolog volt. A szervezetet köztestületté az 1994-es gyógyszer- és patika-törvény emelte, amely a kötelező tagságot is előírta a patikusok számára, és ettől kezdve a Kamaránknak valódi egyetértési joga is volt.

Hogyan birkóztak meg ebben a hőskorban a privatizáció által felvetett kérdésekkel?

Hát, voltak nem mindennapi helyzetek is. Felmerült például a reprivatizáció, azaz a kártalanítás kérdése, ugyanis még éltek — ha nem is nagy számban — olyan korábbi tulajdonosok, illetve jogutódok, akik igényt tarthattak volna erre. A Kamara néhány tisztségviselője ez ügyben fel is kereste Antall miniszterelnök urat, akivel egyébként nagyon jó volt a kapcsolatunk, hiszen benne volt például a Magyar Gyógyszerészeti Társaság vezetőségében. No, ő aztán lehűtött bennünket, mondván, hogy ha mi reprivatizációt valósítanánk meg a gyógyszerészek körében, akkor ezen az alapon bizony Weiss Manfréd családjának is vissza kellene adni a Csepel Műveket — szóval, felejtjük el. Ami pedig a tényleges privatizációt illeti: mi már akkor megéreztük a bajt, és kikötöttük, hogy csak gyógyszerész privatizálhasson, több mint ötven százalék tulajdonrész megszerzésével. Persze, mire megszületett a privatizációs törvény, abban már csak huszonöt százalékos minimum szerepelt a beltagra, vagyis a gyógyszerészre vonatkozóan. Így jöttek létre aztán a különböző háttér-szerződések, hiszen ennek a szakmának nem volt elég tőkésje.

A gyógyszerészi érdekvédelem **2** évtizede

A korábban uralkodó Gyógyszertári Központok pedig ekkorra már nem jelentettek akadályt?

A kérdés az volt, hogy ki a tulajdonos. Mi eredetileg ugyanis az Állami Vagyonügynökséggel együttműködve dolgoztuk ki a pályázati feltételrendszert: hogy milyen diplomával, mennyi gyakorlattal stb. privatizálhat a gyógyszerész. Azonban egy megyei próba-perben kimondatott, hogy a Vagyonügynökség ezen a terepen nem kompetens, és az önkormányzatok a tényleges tulajdonosok. A gyógyszertárak e folyamat során leváltak a központokról, amelyeknek megmaradt egységei — laboratóriumok, raktárak — nagykereskedelmet folytató társaságokká, gyógyszergyártással foglalkozó egységekké alakultak át, a kisebbek pedig fokozatosan felszámolódtak.

A privatizáción túl milyen kérdések kerültek még középpontba a Kamarában a 90-es években?

Ez bizony egy többfrontos csata volt — ma is az. A szakminisztérium sajnos számtalan szakmai kérdésben — a forgalmazott gyógyszerek körétől az árrésig — nem vette figyelembe a véleményünket, ezért e disputákban végül sokszor alulmaradtunk. Mi próbáltuk megőrizni a közép-európai tradíciót, azt az irányvonalat, ami az osztrák, a német, a svájci stb. gyógyszertárakra, tehát az úgynevezett etikus gyógyszerészetre jellemző — szemben a liberálisabb, a gazdasági szempontokat a szakmaiakkal azonos szintre emelő felfogással. Mára már világos, hogy ez a törekvésünk sajnos, szintén nem valósulhatott meg maradéktalanul.

A szakma teljesen egységes volt a legfontosabb kérdésekben, csak a kormánzzal kellett harcolniuk?

Ez így természetesen nem igaz, sőt! Csak maga a privatizációs folyamat nagyon sok egyéni érdeket hozott felszínre. Nyilvánvalóan éles harc folyt a jobb patikákért; volt, aki élelmesebbnek bizonyult, és volt, aki sértetten hoppon maradt. Évtizedeken át jó viszonyban dolgozó munkatársak estek egymásnak, és bizony ezekben az összecsapásokban már kezdettől fogva megmutatkoztak a politikai vonatkozások, a korábbi sérelmek, előítéletek is. Emellett persze a látszólag tisztán szakmai kérdésekben is sokszor alakultak ki éles viták, végül azonban a Kamara felé általában egységesen tudott megnyilvánulni.

Ön természetesen ma is aktív, és szemmel láthatóan fitt. Mostanában mit sportol?

Hát, ezt az utóbbi időben többen is megkérdezték tőlem, és olyan kínos azt válaszolni, hogy nem, nem sportolok, hogy elhatároztam: ha valaki megint megkérdezi, akkor inkább fülleneti fogok valamit — vagy tényleg elkezdek sportolni... Egyébként mozgok eleget, például az unokáimmal, és igyekszem egészségesen élni, mert Richter Gedeon nyomán azt vallom, hogy a gyógyszert nem szedni, hanem eladni kell!

Horváth Tamás,
a Magyar Gyógyszerészi Kamara
jelenlegi elnöke, a pannonhalmi gyógyszertár vezetője

Próbáljuk kormányozni a szakma hajóját...

Ön mindig is patikus volt?

Tulajdonképpen igen, bár pályám elején három évig a Kalocsai Agráripari Egyesülésnél dolgoztam különböző munkakörökben; vezettem többek között a tejüzemi labort, és voltam az Egyesülés higiénikusa, üzemvezetője is. Számomra ez az időszak azt bizonyította, hogy a gyógyszerészképzés olyan sokirányú tudást ad, amellyel az ember az élet nagyon sok területén megállhatja a helyét. Azután 1990-től már csak gyógyszertárakat vezettem, összesen hármat. Az első kettő falun volt, a mostani pedig Pannonhalmán.

Elnézést a kérdésért, de egy „egyszerű” patikusból hogyan lesz kamarai elnök?

A szakmánk közügyei engem kezdettől fogva érdekeltek, sokszor aggódom a fejleményekről. Úgy éreztem, tudnék tenni egyet-mást ezért a szakmáért, és már '92-től etikai bizottsági tag voltam a megyei kamarában. Később megyei elnök lettem, majd amikor az a döntés született, hogy három országos alelnök legyen, akkor én lettem közülük az egyik. Ez így is maradt egészen 2006-ig, amikor megválasztottak elnököket.

Milyennek látja a Kamara első húsz évét, mivel jellemezné ezt az időszakot?

Úgy tudnám leírni, hogy mi próbáltuk kormányozni a szakma hajóját, nagy gondosan állítottuk a vitorlákat, hogy jó irányba haladjunk. Azonban egy-egy országgyűlési döntés nyo-

A gyógyszerészi érdekvédelem *2* évtizede

mán megfordult a szél, és mi kapaszkodhattunk, hogy mentjük a menthetőt. Az első periódusra nyilvánvalóan a gyógyszerészi magántevékenység kialakítása és a privatizáció nyomta rá a bélyegét, elsősorban ezekkel kellett foglalkoznunk. Ezért is érhetett aztán bennünket az a vád, hogy a Kamara szinte csak a személyi jogos gyógyszertárvezetők érdekeit szolgálja, nem pedig az egész gyógyszerésztársadalomét. A következő periódusban, amikor lezajlott a privatizáció, már a magánpatikák működtetésével kapcsolatos szabályozás volt a központi téma. Ezen a területen is értünk el részleges sikereket, de volt, amiben alulmaradtunk. Vegyük példaként, mondjuk, az árrést: a gyógyszerforgalmazás korábban lineáris, 28 százalékos árérése ma degresszív, és minden küzdelmünk ellenére átlagosan mindössze 13 százalék! Ugyanakkor látni kell, hogy az árrés sem kizárólag a személyi jogosok „bulija”, hiszen a patikák jövedelmezősége és ezzel az alkalmazottak bérezési lehetőségei — összesen mintegy tizenötezer emberé — is alapvetően függenek ettől.

A harmadik periódus kulcsszava pedig nyilván a liberalizáció, ami már éppen az Ön elnökségének idejére esik...

Igen, de itt többről is volt szó: 2006-ig — több kudarcunk ellenére — elmondható volt, hogy a Kamara megkapta az államtól mindazokat a jogköröket, hatásköröket, amelyekkel élve az adott feltételek között betölthette feladatát, kiteljesíthette tevékenységét. Az új törvény beiktatásával azonban nemcsak a liberalizáció indult el, hanem az egészségügyben működő kamarák újraszabályozása is. Az új jogszabály ezeknek a kamaráknak a jogköreit egységesen elvonta, a kötelező tagságot megszüntette, megroppantva ezzel ezeknek

a szervezeteknek a köztisztviselési jellegét, önrendelkezését — egyetlen törvény hatálya alá vonva őket.

Ezzel akkor „vége a világnak”?

Nézze, korábban az volt a helyzet, hogy létezett a mi évszázados hagyományokra és tapasztalatokra épülő szakmánk. Az állam azt mondta: „tessék, te szakma, a társadalom igényei és a közjó figyelembevételével, a szakmai önrendelkezés keretei között alkossd meg a cselekvési szabályaidat és kérd számon, szankcionáld, ha valaki ezektől eltér!” Ezt a szakma meg is tette, létrehozta az etikai kódexét, a fegyelmi rendszerét, és a szakma gyakorlóit ehhez tartották magukat. Ha pedig

nem, akkor, a legsúlyosabb esetekben, a szankció a kamarai tagság elvesztése volt, mivel pedig a tagság kötelező volt, az illető lehetetlenné vált a szakmában. És mi a helyzet ma, ha valaki nem rendjén valót tesz, és ezt számon akarjuk rajta kérni? Azt mondja: „Mit akartok tőlem, én nem vagyok tagja a kamarátoknak!”

Az új szabályozással a Kamara „kifelé”, tehát például a liberalizációs kérdésekben is súlytalanná vált?

Azt tudjuk, hogy visszafelé már nem mehetünk, azaz a liberalizációs folyamatot nem fordíthatjuk vissza, de bizonyos sarkalatos kérdésekben megpróbálunk eredményt elérni. Ilyen a gyógyszertárak létesítése, tulajdonlása és a gyógyszerészi szakmai kompetenciák kérdése. Hiszen mi volt az eredeti indoklás? Többek között az, hogy nyíljanak vidéken, a kevésbé ellátott területeken új patikák, hogy a lakosság közelebb kerüljön a gyógyszerhez, valamint hogy ebben a „leosztott” monopolhelyzetben szegény fiatal kollégák már nem juthatnak patikához, adjunk nekik is esélyt! Mi már akkor megmondtuk, hogy nem ez fog történni, hanem a nagy forgalmú, városi központokban nyílik majd az elsőre a második, harmadik gyógyszertár, tőkeerős nagybefektetők közreműködésével. Ezek majd olyan versenyt generálnak, amelyben döntő szerep jut a kereskedelmi akcióknak, melyekkel pedig a kisebb patikák hosszú távon szükségszerűen nem tudnak lépést tartani: ellehetetlenülnek, és sokan tönkre is mennek.

De mi az önök javaslata ebben a konkrét kérdésben?

Létesítés ügyében mi eredetileg és most is azt mondjuk, hogy legyen például feltétel az igazi, érdemi többlétszolgáltatás. Mert most mi a helyzet? Bárhol, bárki létesíthet gyógyszertárat, ha vállalja, hogy heti hatvan órában nyitva tart, vagy internetes honlapot működtet, vagy két kilométeren belül vállalja a házhozszállítást és hasonlókat. De nem mindegyiket kell teljesíteni, ezekből lehet mazsolázni, és persze ki is választják azt, ami éppen a legkevesebb ráfordítással jár. Van olyan város például, ahol már a harmadik gyógyszertár nyílik azzal, hogy állandó készenléteket vállal — egy olyan városban, ahol egyébként már régóta működik folyamatos, szervezett ügyelet. Mi csak valódi többlétszolgáltatást tartunk elfogadhatónak, tehát ha, mondjuk, valaki 24 órás üzemidőben dolgozik, és ezt öt évre vállalja!

Essék szó legalább végezetül valami pozitívumról. A gyógyszerészi gondozás talán ilyen, ugye?

Ebben, azt hiszem, tényleg értünk el jelentős eredményeket: a Magyar Gyógyszerésztudományi Társasággal és a Magángyógyszerészek Országos Szövetségével összefogva létrehoztunk egy közös szakmai bizottságot erre a feladatra. Gyakorlatilag elkészült az a jogszabály-módosítási tervezet, amely a gyógyszerészi gondozás teljes feltételrendszerét — működési, személyi-tárgyi és egyéb feltételeit — szabályozza, és emellett már eddig is mintegy nyolcszáz patikus részesült gyógyszerészi gondozást oktató képzésben. Erre a szakmai összefogásra joggal lehetünk büszkéek...

László István